

Kejsar Franz agte skolornas en storartad och flickor, de- p för kejsaren. rydda med kej- . I spetsen för h fanbärerskor. ehertigar, mot- tältet framför i tåget hunnit ien ett tal till ade med några ick intonerade aren uppställda hvars toner de /2 timme. Den i hälsade den usande anblick- nickade vänligt staren yttrade lentligt, det är änga bekymmer

Anteckningar *Vadström*. 2:a Pris 1 krona. slutet af fö- med stort in- örsmål intres- utkomna häft- tas med lika med några er vidare om med den be- L. J. Hierta enius, medde- er: »mannen dsfänges sista tet utgöres af förra häftet. ; denna bok l i Tyskland, t *Henrik Berg*. förlag. Pris 2

ka sig för ett tällningen är upplysningar sten äfvensom r på det reli- lädade. Sym- ikanten Adolf lungsotssana- ganska utför- åskådliggöra ej blott tref- ater äfven ett

r människan i praktisk filo- koglund, Stock-

den sjetta af gemensamma gor», utgifvas alangfullt sätt uppgift. Re- g blir, att filo- le vises sten- inga principer renande infly- påflätliga san-

Nr 26

Den medeltida religionsuppfattningen. Föreläsningar vid sommarkurserna i Uppsala 1897 af *J. A. Eklund*, docent vid Uppsala universitet.

De norrbottniska gruffälten och Ofotenbanan af dr *Fr. Svenonius*, geolog vid Sveriges geol. undersökning.

Om fotografering och ljustryck af *N. A. Langlet*, docent vid Uppsala universitet.

Ur folklifvet. III. Berättelser af *Anatole France, Paul Borget* m. fl. Öfversättning af *Hugo Hultenberg*.

Om röntgenstrålarna, deras framställning och förhistoria, af *Knut Ångström*, professor vid Uppsala universitet.

Samtliga dessa småböcker tillhöra föreningen Heimdals småskrifter och äro af betydande värde.

Icke minst är detta fallet med den förstnämnda, doc. Eklunds framställning af den medeltida religionsuppfattningen. I korta men klara och målande drag skildras här de mångfaldiga åtminstone till utseendet rakt motsatta religiösa åskådningar, som under medeltiden, denna på religiösa intressen och egendomligheter så rika tid, gjorde sig gällande.

Flere af de utgifna skrifterna röra frågor för dagen. I arbetet om de norrbottniska gruffälten redogör sålunda den bekante kännaren af öfre Norrlands natur och folklif, geologen dr *Fr. Svenonius*, för de olika malmfyndigheterna där uppe i höga norden samt de mångfaldiga försök till deras bearbetning, som tid efter annan ägt rum. Som bekant gjorde svenska regeringen redan på drottning Kristinas tid allvarliga försök att tillgodogöra sig silfvermalmen i Nasafjälls otillgängliga områden, och sedermera ha försöken till gruvsdrift på flerfaldiga trakter i Norrbotten förnyats, ehuru utan varaktigt resultat, tills Gellivarabanen öppnade brukbar afloppsväg för järnmassorna i Gellivara. Förf. förordar lifligt Gellivarabanans fortsättande till Ofoten. — Då boken är afsedd att vara en folkskrift, borde den icke saknat en enkel karta öfver de i densamma berörda områdena. Menige man har icke tillgång till utförliga och dyrbara kartverk.

Framställningen om röntgenstrålarnas framställning och förhistoria berör likaledes en fråga, som nu är i hvar mans mun. Boken torde på många håll varda särdeles välkommen.

Så torde ock nu, då hvarannan människa är amatörfotograf, vara fallet med doc. Langlets redogörelse för fotografering och ljustryck. Skada blott, att kapitlet om ljustrycksmetoden är så kortfattadt. Det hade väl förtjänt en särskild framställning, som ju ock framdeles kan ägnas detsamma.

M.

Metodisk hjälpreda vid yt- och rymdberäkning, utarbetad af *Hans Danielson*. Stockholm, eget förlag. Pris 25 öre.

Denna hjälpreda afser att blifva en handledning för dem, som i sina skolor komma att använda den af författaren utgifna åskådningmateriel, hvilken annonserades i n:r 18 af denna tidning. Den synes oss

väl fylla detta sitt ändamål, och vi anse, att den är *oumbärlig* för hvarje lärare, som vill åskådliggöra sin undervisning i geometri medelst författarens utmärkta och instruktiva åskådningmateriel.

Hans Persson.

Grundläggaren af folkhögskolan Fridhem.

Med Hans Persson i Ask, som den 14 sistlidne juni gick ur tiden, jordades en af folkundervisningens mest nitiske, uthållige och mångfrestande målsmän. Han utexaminerades från Lund som skollärare redan 1846 och anställdes året därpå som ordinarie lärare i Asks församling i Skåne, hvilken befattning han från 1873 till pensionsåldern upprätthöll genom vikarie för att odeladt kunna ägna sig åt folkhögskoleverksamheten.

Han var alltså med från nära nog folkskolans begynnelse och fick med de många dela folkundervisningens mödosamma genombrott men också glädja sig öfver dess framgångsrika och snabba utveckling. Det var svåra prof, de sattes på, som på 40- och 50-talet gjorde folkundervisarens gärning, då den nyinrättade folkskolan ännu lefde som ett nådehjon med i mångas ögon omtvistadt berättigande. Det fordrades då rika förråd af entusiasm för sin sak och mer än blygsamma anspråk på ersättning för sitt dagsverke. Men en sådan rik entusiasm och lycklig förnöjsamhet utmärkte just Hans Persson i alla hans företag. I skolfrågan såg han allt för mycket på målet, smättingarnas bokliga förkofran och tuktiga uppfostran, för att räkna så noga med ersättningen för sin del. Hade han det så, att han kunde nödortfulligen underhålla sin familj, så hade han nog, om det också icke så sällan var konst nog stänga ute ekonomiska bekymmer.

Hans vakna och lifliga sinne tvingade honom gifvetvis in på alla frågor af mera allmän natur, ty först och sist var han patriot. När försvarsintresset vaknade till lifs i skarpskytterörelsen, blef han en dess

varmaste anhängare och slutligen ledare för ett kompani, hvilket han lyckades sammanhålla och genomtränga med sin försvarsifver, äfven sedan dylika kompanier voro stadda i upplösningstillstånd eller redan upplösta på andra håll.

Men bäst kom hans stämmningsrika ande till sin rätt på undervisningens område. Slutet af 60-talet gick in med kraftiga ansatser på ett annat exercisfält, den nationella folkbildningens, och då kunde naturligtvis Hans Persson icke stå som blott åskådare. Hvad mera framsynta män teoretiskt diskuterat som ett bildningens önskemål, dess nedträngande till de breda folklagren, och sedan praktiskt försökt i upprättandet af folkhögskolor, det var en uppgift äfven för honom att lösa. Hans sätt att härvidlag gå till verket var också ganska betecknande. Idén var storslagen och fosterländsk, behovet af väckelse och uppfostran så påtagligt, hvarför dröja med den skolformen? Och så blef med några vänners bistånd folkhögskolan Fridhem i Asks socken en verklighet. Förut funnos 4 folkhögskolor i vårt land, och år 1873, Fridhems grundläggningsår, upprättades yttermera 3, hvilka alla gått synnerligen väl rustade till sitt arbete med akademiskt examinerad föreståndare och nödiga ekonomiska garantier från landsting, hushållningssällskap och enskilda. Men dylika säkerhetsåtgärder voro allt för tidsödande vidtagna för en sådan handlingens man, som fått ögat fästadt på hufvudsakligast detta: säden är mycken. Alltså kom Fridhem till på enskild mans initiativ, risk och räkning, ett företag, som med hänsyn till så väl ledarens bokliga förutsättning som också till den ekonomiska tryggheten och framtiden kunde med skäl kallas vägdadt.

Emellertid gick företaget och vann förtroende. Efter två år fick Fridhem anslag af både staten och landstinget m. m., och eleverna kommo dit i anseeligt tal. Under de 20 åren, som Fridhem leddes af Hans Persson, var elevantalet genomsnittligt 35 pr år, högsta antalet 43 och lägsta, det sista året, 23. Högre medeltalsifra kunde till och med 1894 blott 2 folkhögskolor i landet uppvisa. Till 1893, då folkhögskolan Fridhem lämnades af Hans Persson och flyttades till Svalöf, hade 695 lärjungar åtnjutit undervisning därstädes. Högre elevsifra kunde blott 3 folkhögskolor visa, och detta är ju mäktiga vittnen om mannens gärning och en vacker dom öfver dödan. Vi få dock härvidlag påpeka, att Perssons Fridhem var åtminstone till sin begynnelse allt för mycket högre folkskola för att kunna mer än till sina ansatser hinna upp i de renare folkhögskolornas nationella led, men den var och blef äfven på det nationellas väckande och fostrande grund icke så litet före många af dem, som med exemplets makt vuxit upp rundt omkring i länen. Detta förklarar till en del den rika frekvensen. Eljest tycker man nog det vara besynnerligt, att en man, som saknade mycket af formell bildning, som icke besatt själfständiga idéers banbrytande kraft, och som